

Anja Lahermaa

8.9.2017

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntö 30.6.2017; 1/41/2016

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalaiksi

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n lausunto on jaoteltu lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti seuraavasti:

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietojen käsittelyn perustuessa suostumukseen ja kun kyseessä on tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen suoraan lapselle, lapsen henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos lapsi on vähintään 16-vuotias. Jäsenvaltiot voivat lainsäädännössään kuitenkin säätää alemmasta ikärajaista, joka ei saa olla alle 13 vuotta. Työryhmä on pitänyt mahdollisena sekä 13 että 15 vuoden ikärajan asettamista.

STTK katsoo, että tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla 15 vuotta.

Ikärajaa koskevana perusteluna STTK toteaa, että jos tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettava ikäraja olisi 15 vuotta, olisi tämä pääosin linjassa myös muussa lainsäädännössä säädettyjen ikärajojen kanssa (esimerkiksi hallintolaki, laki nuorista työntekijöistä, tietoyhteiskuntakaari ja rikoslaki).

3 luku. Valvontaviranomainen

Asian selvittämiseksi seuraamuslautakunnassa voitaisiin toimittaa tarvittaessa suullinen käsittely. Seuraamuslautakunnan olisi toimitettava suullinen käsittely, jos asianosainen pyytää sitä. Suullisessa käsittelyssä voitaisiin kuulla asianosaisia, todistajia ja asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä. Tämä olisi yksi

Anja Lahermaa

8.9.2017

oikeusturvatae määrättäessä hallinnollisia sakkoja, jotka voivat nousta huomattavan korkeiksi.

Mietinnöstä ilmenee, että tietosuojaviraston ja seuraamuslautakunnan päätöksistä saisi valittaa hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisesti ja että uusi virasto ja seuraamuslautakunta noudattaisivat toiminnassaan hallintolain säännöksiä. Kuitenkin esityksessä esitetään myös, että seuraamuslautakunta voisi esimerkiksi hallinnollisia sakkoja määrätessään järjestää hallintolainkäyttölain säännösten mukaisen suullisen käsittelyn ja kuulla muun muassa asiantuntijoita ja todistajia. Hallintolainkäyttölaissa on tältä osin viittaus myös oikeudenkäymiskaareen (esim. todistajan vala/vakuutus). STTK katsoo, että tietosuojavirastoon perustettavan seuraamuslautakunnan ”juridinen status” jää mietinnössä osin epäselväksi ja kaipaa lisäselvitystä jatkovalmistelussa.

Hallinnollisten seuraamusten määräämisessä noudatetaan tällä hetkellä hallintolain (434/2003) säännöksiä hallintoasian käsittelystä. Jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon oikeusministeriön äskettäin asettama työryhmä, jonka tehtävänä on valmistella rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevaa yleistä lainsäädäntöä.

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Työryhmä ei ollut yksimielinen siitä, tulisiko viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin voida kohdistaa hallinnollisia sakkoja niiden rikkoessa yleistä tietosuoja-asetusta.

STTK:n näkemyksen mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja ei pitäisi voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin.

STTK katsoo, että kun tietosuoja-asetus edellyttää seuraamusten olevan tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia, niin edellä mainittu edellytykset eivät täyty kaikilta osin, mikäli hallinnollisia sakkoja kohdistettaisiin myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin. Hallinnollinen sakko ei ole tehokas eikä oikeasuhtainen seuraamus budjettirahoituksella toimiviin viranomaisiin. Hallinnollisen sakon määrääminen viranomaiselle olisi lisäksi valtiontaloudellisesti epätarkoituksenmukaista. Tietosuoja-asetuksen mukainen hallinnollinen sakko maksettaisiin valtiolle ja se maksettaisiin velvoitteita laiminlyöneen viranomaisen toimintamäärärahasta. Tämä johtaisi siihen, että sanktion saaneelle virastolle tai laitokselle pitäisi myöntää lisämäärärahaa sakon maksamista varten tai tehtäviensä

Anja Lahermaa

8.9.2017

hoitamiseen sakon maksamisen jälkeen. Muussa tapauksessa sanktion kattamiseksi kyseessä oleva virasto hyvin todennäköisesti olisi pakotettu ryhtymään toimiin toimintansa sopeuttamiseksi ja tehostamiseksi, millä on usein suora negatiivinen vaikutus henkilöstön asemaan ja palvelussuhteiden jatkuvuuteen.

Viranomaiset eivät tavoittele voittoa samoin kuin markkinoilla toimivat yritykset. Yksityisellä sektorilla ei myöskään ole samanlaista valvontaja vastuujärjestelmää kuin julkisen sektorin toimijoilla (esimerkiksi rikosoikeudellinen virkavastuu). Hallinnon toimintaa leimaa muutoinkin laillisuusperiaate ja julkisen sektorin rekisterinpito on usein lakisääteistä. Tämä tarkoittaa sitä, että rekisterinpitoon liittyviä vastuita ja riskejä ei voida jakaa sopimuksin kuten yksityisellä sektorilla.

Tehokkaan seuraamusjärjestelmän luominen edellyttää rikosoikeudellisen järjestelmän uudelleenarviointia ja kehittämistä. Se, ettei työryhmällä oman selvityksensä mukaan ole tähän kompetenssia tai tosiasiallista mahdollisuutta, ei voine olla peruste jättää käyttämättä asetuksen mahdollistama liikkumavaraa.

STTK katsoo, että sen sijaan, että hallinnolliset sakot kohdistettaisiin myös viranomaisiin, tulisi rikosoikeudellista seuraamusjärjestelmää kehittää. Tehokkaan seuraamusjärjestelmän luominen edellyttää rikosoikeudellisen järjestelmän uudelleenarviointia ja kehittämistä, mutta muutoin jo olemassa olevat oikeussuojakeinot luovat riittävän perustan oikeasuhtaiselle, tehokkaalle ja varoittavalle seuraamusjärjestelmälle.

Lisätietoja

lakimies Anja Lahermaa, anja.lahermaa@sttk.fi

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Antti Palola
puheenjohtajaKatarina Murto
johtaja